

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/2057,Konferencja-prasowa-Straty-osobowe-i-ofiary-represji-pod-okupacja-niemiecka-Wars.html>
09.04.2026, 19:13

Konferencja prasowa „Straty osobowe i ofiary represji pod okupacją niemiecką” - Warszawa, 2 kwietnia 2008 r.

2 kwietnia 2008 r. w Domu Spotkań z Historią przy ul. Karowej 20 w Warszawie odbyła się konferencja prasowa, podczas której została podpisana umowa o współpracy w programie „Straty osobowe i ofiary represji pod okupacją niemiecką”. Umowę podpisały Fundacja „Polsko-Niemieckie Pojednanie”, Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu oraz Fundacja Ośrodka KARTA.

W ramach umowy Fundacja „Polsko-Niemieckie Pojednanie” przystąpi do programu „Straty osobowe i ofiary represji pod okupacją niemiecką” i udostępni programowi unikatową w skali Polski bazę danych, w której znajdują się informacje dotyczące losów wojennych blisko miliona osób urodzonych przed 1945 rokiem.

W konferencji wzięli udział Tomasz Merta – podsekretarz stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Jan Żaryn – dyrektor Biura Edukacji Publicznej IPN, Dariusz Pawłoś – przewodniczący Zarządu Fundacji „Polsko-Niemieckie Pojednanie”, Zbigniew Gluza – prezes Fundacji Ośrodka KARTA oraz Aleksander Grad – minister Skarbu Państwa RP.

Instytut Pamięci Narodowej realizuje program dokumentacyjny „Straty osobowe i ofiary represji pod okupacją niemiecką”

Program dokumentacyjny „Straty osobowe i ofiary represji pod okupacją niemiecką” został zapoczątkowany w 2006 r. z inicjatywy Instytutu Pamięci Narodowej oraz Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Ma on na celu imienne upamiętnienie możliwie wszystkich represjonowanych obywateli polskich będących ofiarami prześladowań ze strony okupanta niemieckiego. Jest to pierwsza od wielu lat próba kompleksowego oszacowania liczby ofiar, poddanych represjom w latach 1939–1945. Wymiernym efektem programu ma być stworzenie ogólnodostępnej bazy danych dotyczących ofiar, która w przyszłości będzie mogła służyć precyzyjnemu ustalaniu statystyki osobowej w poszczególnych kategoriach represji. Realizacji programu podjęła się Fundacja Ośrodka KARTA. Projekt realizacji programu dokumentacyjnego przedstawiony przez Ośrodek KARTA pozostaje pod merytorycznym nadzorem Komisji Ekspertów, powołanej przez IPN.

Kluczową rolę w realizacji programu odgrywają instytucje partnerskie wchodzące w skład

Rady Programowej, której przewodniczącym jest dyrektor BEP IPN dr hab. Jan Żaryn, zaś jego zastępcą – Tomasz Merta, podsekretarz stanu MKiDN. Do udziału w Radzie zaproszono archiwa państwowe, muzea martyrologiczne, fundacje oraz ośrodki badawcze, zajmujące się dziejami II wojny światowej. Kluczem doboru była możliwość wniesienia przez daną instytucję dotychczasowego dorobku w zakresie badań nad stratami wśród obywateli polskich oraz ofiarami represji. W chwili obecnej w skład Rady Programowej wchodzi przedstawiciele 31 instytucji.

Zasadniczym celem programu jest w pierwszej kolejności scalenie w jedną imienną bazę komputerową istniejących już baz danych, będących własnością instytucji wchodzących w skład Rady Programowej, przy jednoczesnej weryfikacji znajdujących się w nich informacji oraz z zachowaniem praw autorskich i podaniem proveniencji pozyskanej informacji. Innymi źródłami informacji dla rozbudowy bazy centralnej programu są papierowe bazy danych poszczególnych instytucji i urzędów, literatura, kwestionariusze pochodzące od osób represjonowanych oraz ich rodzin.

Do końca 2008 r. w bazie udostępnianej na stronie www.straty.pl przewidziano umieszczenie 1 500 000 rekordów. W chwili obecnej znajduje się w niej ok. 600 000 unikatowych rekordów osobowych, pochodzących ze zbiorów Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych, Centralnego Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach, Muzeum Auschwitz-Birkenau w Oświęcimiu, Muzeum Stutthof w Sztutowie, Żydowskiego Instytutu Historycznego, Światowego Związku Żołnierzy AK oraz z kwestionariuszy zgromadzonych w trakcie realizacji programu.

Biuro Edukacji Publicznej Instytutu Pamięci Narodowej realizuje również inne projekty badawcze dotyczące okresu wojny i okupacji. Są to: „Polacy ratujący Żydów”, którego celem jest zbadanie skali nazistowskich represji wobec Polaków udzielających pomocy Żydom w czasie okupacji, ustalenie ich nazwisk i biografów. Pod patronatem IPN Ośrodek KARTA realizuje projekt, w ramach którego prowadzona jest całościowa, imienna dokumentacja losów obywateli polskich prześladowanych w ZSRR w latach 1939–56. Niedawno ruszył projekt „Słownik dwu okupacji”, którego celem jest przygotowanie wielotomowego wydawnictwa encyklopedycznego, opisującego główne aspekty niemieckiej i sowieckiej okupacji Polski w latach II wojny światowej.